

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

МАЙБРОДА ОЛЬГА ПАВЛІВНА

ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА АУДИТ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА
(на прикладі Озернянської сільської ради).

Спеціальність 8.03050901 – Облік і аудит

АВТОРЕФЕРАТ

на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр»

ТЕРНОПІЛЬ – 2017

Дипломною роботою за ОКР «Магістр» є рукопис.

**Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку та аудиту
Тернопільського національного технічного університету імені Івана
Пулюя**

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент

Кіляр Олександра Романівна,
Тернопільський національний технічний університет імені
Івана Пулюя

Рецензент: кандидат технічних наук, доцент

Дмитрів Дмитро Володимирович
Тернопільський національний технічний університет імені
Івана Пулюя

**Завідувач кафедри бухгалтерського обліку та аудиту, кандидат
економічних наук, доцент Білоус О.С.**

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Особливості економічної системи України визначають специфічні вимоги до підвищення процесу ефективності процесу відтворення основних фондів, у яких матеріалізуються нові ресурси, що накопичуються. Раціональне використання оборотних та необоротних активів, їх провідна роль у забезпеченні розширеного відтворення впливає на формування сукупної ефективності в макроекономічних масштабах, а також на розвиток економічної системи в цілому.

Проблеми обліку і контролю активів в умовах посилення євроінтеграційних процесів набувають особливої актуальності в зв'язку з потребою отримати інвесторами та іншими зацікавленими користувачами точної і достовірної інформації про стан і ефективність використання основних засобів. Система їх обліку і контролю, яка склалася, не задовольняє вимоги ринку, умови функціонування значно розширюють коло операцій, що проводяться з основними засобами: купівля-продаж, нарахування амортизації, страхування, приватизація, реалізація інвестиційних проектів.

Актуальність проблеми, недостатній ступінь її дослідженості стосовно сучасних потреб економіки, наявність багатьох дискусійних питань зумовили вибір теми, визначили її логіку і мету дослідження.

Вагомий внесок в розробку теоретичних основ і методологічних підходів до проблеми обліку і контролю активів бюджетних установ внесли провідні вчені-економісти: П. Й. Атамас, М. Т. Білуха, В. Г. Гетьман, Р. Т. Джога, М. Я. Дем'яненко, В. П. Завгородній, Т. В. Канєва, Г. Г. Кірейцев, А. М. Кузьмінський, В. Г. Линник, Ю. Я. Литвин, В. Б. Моссаковський, М. Ф. Огійчук, В. Ф. Палій, Г. М. Підлісецький, Ю. С. Рудченко, П. Т. Саблук, С. В. Свірко, В. В. Сопко, Л. К. Сук, Н. І. Сушко, І. Т. Ткаченко, О. О. Чечуліна та інші вчені.

Мета і завдання роботи. Мета дипломної роботи полягає у дослідженні методики обліку та фінансового контролю активів бюджетних установ з визначенням напрямків її вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- дослідити економічну сутність категорії «активи»;
- проаналізувати ознаки класифікації необоротних та оборотних активів у бюджетних установах та види їх оцінки;
- висвітлити правове забезпечення обліку і контролю стану та руху активів у бюджетних установах;
- розкрити порядок організації обліку і контролю активів;
- провести аналіз забезпеченості бюджетної установи необоротними та оборотними активами та розрахувати необхідні показники;
- визначити напрямки та пропозиції щодо більш ефективного управління активами бюджетних установ.

Предметом дослідження дипломної роботи є система теоретичних, організаційних та методичних аспектів, які визначають особливості обліку та контролю активів бюджетних установ.

Об'єктом дослідження є особливості обліку активів Озернянської сільської ради

Методи дослідження. Основними методами дослідження даної теми є методи теоретичного аналізу літератури (вивчення і критичне опрацювання літературних джерел, періодичних видань, огляд нормативних документів по обліку основних засобів), загальнонаукові методи (аналізу, синтезу, індукції, дедукції), традиційні способи обробки інформації (порівняння, графічний метод), дослідження та використання практичних даних базового підприємства.

Інформаційна база дослідження. В процесі дослідження вивчалась спеціальна економічна література, інструктивні та нормативні документи, матеріали періодичної преси та наукових конференцій стосовно реформування організації обліку в бюджетних установах в сучасних умовах

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в роботі обґрунтовано особливості відображення в обліку активів бюджетних установ та аналіз ефективності їх використання, що дає можливість сформулювати рекомендації для покращення показників фінансової діяльності досліджуваної установи.

Обсяг та структура роботи. Робота складається зі вступу, шести розділів, висновків, списку літератури (114 найменувань), трьох додатків. Загальний обсяг текстової частини 149 сторінок, 14 таблиць, 4 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** подано загальну характеристику роботи: стан розробки обраної теми та актуальність роботи, мету й завдання дослідження, об'єкт і предмет, описано практичну значимість отриманих результатів.

У **першому розділі «Теоретичні основи обліку активів у бюджетних установах»** досліджено економічну сутність поняття активи, проведено порівняння визначень даного поняття у різних літературних джерелах. Детально розкрито склад та класифікація необоротних та оборотних активів, а також особливості їх визнання та поділу у бюджетних установах. Узагальнено особливості діяльності бюджетних установ та їх вплив на побудову обліку необоротних та оборотних активів.

У **другому розділі «Організація та методика обліку активів у бюджетних установах»** розкрито особливості організації обліку необоротних та оборотних активів у бюджетних установах. Досліджено питання синтетичного та аналітичного обліку основних засобів, особливості їх визнання та оцінки, а також відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з руху основних засобів. Наведено порядок визнання та відображення на рахунках бухгалтерського обліку наявності та руху нематеріальних активів. Узагальнено питання особливостей нарахування амортизації необоротних активів у неприбуткових організаціях. Щодо оборотних активів то найбільша

увага приділяється операціям з запасами. У даному розділі також приділена увага особливостям проведення процесу інвентаризації матеріальних та нематеріальних активів у бюджетних установах.

У **третьому розділі «Організація аналізу та ревізія активів бюджетних установ»** узагальнено питання організації проведення аналізу активів у неприбуткових організаціях, а також питанням контролю за станом, наявністю та рухом необоротних та оборотних активів бюджетних установ.

У **четвертому розділі «Аналіз стану та структури активів Озернянської сільської ради»** проведено аналіз динаміки необоротних та оборотних активів Озернянської сільської ради, а також проаналізовано склад та структуру необоротних та оборотних активів Озернянської сільської ради. На основі аналітичних досліджень зроблено відповідні висновки та надано пропозиції щодо подальшої роботи.

У **п'ятому розділі «Аналіз фінансового стану Озернянської сільської ради»** проведено комплексний аналіз, що охоплює взаємодію всіх елементів системи фінансових відносин, який визначається сукупністю факторів, пов'язаних зі звичайною діяльністю підприємства. Проаналізовано показники платоспроможності та фінансової стійкості об'єкта дослідження.

У **шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях»** розкрито стан охорони праці на підприємстві. Досліджено організація та забезпечення вивозу матеріальних цінностей при проведенні евакуацій під час надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу. Вивчено застосування положень концепції захисту населення і територій у разі загрози та виникнення НС при напруженні заходів захисту працівників, матеріальних цінностей суб'єкта господарювання на населення.

ВИСНОВКИ

Ефективність господарської діяльності підприємства залежить від того, в які види майна здійснено інвестиції і наскільки раціонально використовуються ці ресурси. Залежно від характеру участі у господарському процесі та швидкості оборотності активи підприємства поділяються на необоротні і оборотні.

Необоротні активи — це сукупність майнових цінностей підприємства, які багаторазово беруть участь у процесі господарської діяльності і які переносять на продукцію свою вартість частинами й поступово (основні засоби, нематеріальні активи, довгострокові фінансові інвестиції, інші види необоротних активів).

Необоротні активи поділяються передусім на матеріальні, або реальні, і нематеріальні. Основними ознаками необоротних матеріальних активів є: наявність їх фізичного втілення (у вигляді будівель, споруд, обладнання, земельних ділянок тощо); використання їх безпосередньо у діяльності підприємства (на противагу використанню активів для продажу або інвестування в інші підприємства); здатність приносити економічну вигоду підприємству протягом кількох облікових періодів. Нематеріальні активи відрізняються від матеріальних тільки першими із зазначених ознак, а саме: вони не мають фізичного втілення. їх вартість визначається наявністю у підприємства певних

прав, використання яких дає можливість отримувати певну вигоду від здійснення господарської діяльності. До них відносяться, зокрема, права користування природними ресурсами, майном, права на об'єкти промислової власності, авторські та суміжні з ними права тощо.

Основну інформацію про надходження, використання та вибуття необоротних матеріальних і нематеріальних активів надає бухгалтерський облік, який забезпечує своєчасне документальне оформлення та облік надходження й вибуття необоротних активів з підприємства, витрат на їх утримання, нарахування амортизації і списання внаслідок невідповідності критеріям визнання активами, та фінансова звітність.

Для забезпечення оперативності облікової інформації та контролю за збереженням і використанням основних засобів на підприємстві повинна бути розроблена обґрунтована класифікація основних засобів не тільки за натурально-речовим складом, а й за іншими ознаками — функціональним призначенням, використанням, належністю, за галузями економіки.

Встановлено, що сутність оборотних активів визначає належність до майна чи грошових коштів господарюючого суб'єкта і період протягом якого вони обертаються в грошові кошти чи функціонують. Розкрито трактування економічної суті терміну „оборотні активи” як окремої обліково-правової категорії, яка здебільшого залежить від слів сукупність майнових цінностей. Оскільки не існує єдиної вичерпної відповіді на питання про зміст досліджуваного поняття, можна навести таке узагальнення категорії „оборотні активи” - як сукупності майнових цінностей, грошових коштів та їх еквівалентів, які обслуговують операційну діяльність підприємства, або призначені для реалізації чи споживання протягом одного операційного (виробничо-комерційного) циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Ефективність прийнятих управлінських рішень в значній мірі залежить від повноти розглянутих облікових аспектів оборотних активів. Оборотні активи як об'єкт обліку можуть бути класифіковані за певними критеріями. На основі комплексного аналізу і систематизації найбільш суттєвих облікових аспектів узагальнено відповідну класифікацію оборотних активів. Діючи методика обліку і аналізу надходження оборотних активів потребує змін не тільки в частині організаційних аспектів, а й позицій вдосконалення на основі впровадження в обліковий, і відповідно, аналітичний процес передових технологій опрацювання економічної інформації. Запропоновано порядок обліку і детальної перевірки працівниками бухгалтерії основних господарських операцій по надходженню, оприбуткуванню, оцінці і збереженості оборотних активів, що дозволить: по-перше, поліпшити організацію облікових робіт; по-друге, своєчасно виявити факти порушень діючих законодавчих актів.

Теоретичним базисом контролю господарської діяльності бюджетних установ України є вітчизняна теорія контролю із визначенням його предмета та об'єктів, завдань, функцій, форм, видів, методів, принципів побудови із урахуванням позицій міжнародних стандартів. Дослідження теоретичних основ контролю господарської діяльності бюджетних установ дозволяє визначити його

як систему, яка забезпечує законність, цільове спрямування й ефективність використання бюджетних коштів та майна бюджетних установ шляхом здійснення комплексу контрольних дій із застосуванням спеціального методичного апарату. Доцільно виділити мету, специфічні його завдання на макро- та макрорівні, предмет та об'єкт дослідження. Нова парадигма контролю передбачає спрямованість контрольного процесу на визначення ефективності використання бюджетних ресурсів та запобігання порушень у майбутньому, що призводить до виникнення державного фінансового аудиту.

Список підготовлених до друку праць за темою дипломної роботи:

1. Майброда О.П. Особливості класифікації та визнання активів у бюджетних установах / О.П. Майброда // Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі: теорія, методологія, організація обліку та оподаткування» (м. Тернопіль, 2017 року).

АНОТАЦІЯ

Майброда О.П. Облік, аналіз та аудит активів підприємства (на прикладі Озернянської сільської ради). – Рукопис.

Спеціальність 8.03050901. – Облік і аудит. – Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя. – Тернопіль, 2017

Роботу присвячено дослідженню теоретичних та практичних рекомендацій щодо вдосконалення бухгалтерського обліку, аналізу та контролю активів бюджетних установ. Досліджено економічну сутність категорій «активи», «необоротні активи» та «оборотні активи» та визначено відмінності між ними.

Досліджено особливості організації бухгалтерського обліку та вибору форми обліку на підставі визначених факторів та узагальнено методику бухгалтерського обліку активів у бюджетній установі.

Розглянуто методичні прийоми контролю, що застосовуються у бюджетних установах.

Проведено аналіз результатів діяльності Озернянської сільської ради на основі чого визначено перспективи її подальшої роботи.

Розглянуто стан охорони праці в установі та заходи, які необхідно проводити у випадку надзвичайних ситуацій.

Ключові слова: бюджетні установи, необоротні активи, оборотні активи, облік, аналіз, ревізія.

ANNOTATION

Majbroda Olha. Account, analysis and audit of assets of enterprise (on the example of Ozerna village soviet). – Manuscript.

Speciality 8.03050901. – Account and audit. – Ternopil Ivan Puluj National Technical university. – 2017.

Work is sanctified to research of theoretical and practical recommendations in relation to perfection of record-keeping, analysis and control of assets of budgetary establishments. Economic essence of categories is investigational "assets", "inconvertible assets" and "circulating assets" and differences are certain between them.

The features of organization of record-keeping and choice of form of account are investigational on the basis of certain factors and methodology of record-keeping of assets is generalized in budgetary establishment.

The methodical receptions of control, that are used in budgetary establishments, are considered.

The analysis of results of activity of Озернянської of village soviet is conducted on the basis of what the prospects of her are certain further work.

The state of labour protection in establishment and measures that must be conducted in case of emergencies are considered.

Keywords: budgetary establishments, inconvertible assets, circulating assets, account, analysis, revision.

